

DOOTEKY

52

2007

LORM

BULLETIN LORMU – PODZIM

SPOLEČNOST PRO HLUCHOSLEPÉ
SOCIETY FOR THE DEAFBLIND

VERŠE • SLOVO ŠÉFREDAKTORA • ZPRÁVY Z LORMU • ROZHOVOR •
PRÁVNÍ PORADNA • PORADNA PSYCHOLOGA • ZDRAVÍ • INFORMACE
• OSOBNOSTI ZE SVĚTA HLUCHOSLEPÝCH • ZE SVĚTA • SPOLEČENSKÁ
KRONIKA • ZÁLIBY (HOBBY) • VZKAZY MOUDRÝCH • RECEPTY

- 5 • OD ŘÍJNA ROZVÍJÍME SLUŽBY I V KRÁLOVÉHRADECKÉM KRAJI
- 14 • ELIŠKA JE STEJNĚ MILOVANÁ JAKO OSTATNÍ DĚTI
- 23 • CO BY NEMĚLO BÝT VE SMLOUVÁCH
- 30 • PŘEKLADAČ KNIH PRO NESLYŠÍCÍ JE VE SVĚTĚ RARITA

OBSAH ČÍSLA 52

PODZIM 2007

VERŠE - Jako malý princ	3
SLOVO ŠÉFREDAKTORA	3
ZPRÁVY Z LORMU	
Od října rozvíjíme služby i v Královéhradeckém kraji	5
Týden plný pohody	5
Klid a harmonie ve Švábově	6
Škrdlovice v číslech... ..	8
Pobyt u kouzelného rybníka	8
Co všechno obnáší sbírka Červenobílé dny	9
Naši dobrovolníci: Jak jsem se stala dobrovolnicí v LORMu	13
ROZHOVOR	
Eliška je stejně milovaná jako ostatní děti	14
PRÁVNÍ PORADNA	
Co by nemělo být ve smlouvách	23
Změny v zákoně o sociálních službách	24
Dopad reforem financí od ledna 2008	25
PORADNA PSYCHOLOGA	
Role etického kodexu v pomáhajících profesích (4. část)	26
ZDRAVÍ	
Příčiny hluchoslepoty: Moebiův syndrom	28
INFORMACE	
Překladač knih pro neslyšící je ve světě rarita	30
Udělejte něco pro svou bezpečnost!	31
OSOBNOSTI ZE SVĚTA HLUCHOSLEPÝCH	
Aquina Anna Sedláčková	32
ZE SVĚTA	
50 let rozvoje péče o hluchoslepé v Norsku	33
Nevidomá golfistka	37
SPOLEČENSKÁ KRONIKA	
Jubileá	37
Loučíme se, Mirko!	37
Haf: Smutná zpráva	38
Můj pane	38
Vzpomínka na Zdeňka Šarbacha	38
ZÁLIBY (HOBBY)	
Léčivé a aromatické byliny: Libeček léčí zažívací potíže	39
Z literární činnosti hluchoslepých Lormáků:	
Neslavný konec jedné čarodějnice	41
VZKAZY MOUDRÝCH	42
RECEPTY – Podzimní zeleninové recepty	42

*Jste-li okouzleni krásou barev, zvuků,
neděkujte tomu štěstí přede mnou,
raději podejte mi bez rozpaků ruku,
abych šla s vámi a ne za stěnou.*

VERŠE

JAKO MALÝ PRINC

Když pomalu končí den, zvolna slábne slunce zář,
tu na víčka mi padá sen, v něm pak vidím něžnou tvář.
Tu tvářičku líbeznou, nejkrásnější růže květ,
jako malý princ se ptám, zda-li si smím přivonět.

Zda-li si smím přivonět, o tebe růže pečovat,
než otevřou se očka hvězd, na líčko Ti pusu dát.
Odpusť růže, že jsem smělý, že svěřuji Ti ten svůj sen,
já toužím být s tebou celý, celíčkový ten boží den.

Toužím být Tvým malým princem, tebe mít za růži svou,
kdyby na tě přišel smutek, zaplašit ho písní mou.
K tobě volám, princezno má, chceš-li se mou růží stát,
přísahám Ti věrnou lásku, a že při tobě budu stát.

Vašek Fišer

SLOVO ŠÉFREDAKTORA

Milí čtenáři!

V době, kdy píšu tyto řádky, venku zatím panuje počasí babího léta. Sluníčko sice občas ještě hřeje, dny se však krátí a příroda se již pomalu ukládá k zimnímu spánku. Největší radost nyní určitě prožívají vášniví houbaři, neboť po několika deštivých týdnech nacházejí v našich lesích spoustu hub, hlavně hřibů.

Součástí tohoto podzimního čísla je anketa k rubrikám našeho časopisu, protože bychom rádi ověřili a zmapovali váš skutečný zájem o Doteky. V letošním roce se uskutečnilo celkem pět edukačně rehabilitačních (výchovně vzdělávacích) pobytů pro hluchoslepé klienty a jejich průvodce. První pobyt proběhl na přelomu ledna a února ve znamení běžeckeho lyžování a jiných zimních radovánek ve Škrdlovicích u Žďáru nad Sázavou. V podhůří Orlických hor se za převážně slunečných májových dnů uskutečnil druhý pobyt v líbezném městečku Opočně. O těchto akcích LORMu jsme již v našem časopise psali. Jedním z hlavních témat podzimních Doteků jsou zprávy a postřehy z pobytů v Letovicích, ve Švábově a opět ve Škrdlovicích, vesměs od hluchoslepých účastníků. V následujícím seriálu o dobrovolnicích se vám představuje M. Kalbáčová, která se s čtenáři podělila o své dosavadní zkušenosti s touto prospěšnou činností. V rubrice ZE SVĚTA najdete zajímavý článek o rozvoji péče o hluchoslepé v Norsku. Dále si přečtete některá fakta o životě a díle vynikající učitelky Aquiny Anny Sedláčkové, řádové sestry sv. Karla Boromejského, která většinu svého života zasvětila pedagogické výchově nevidomých a hluchoslepých v Hradčanském ústavu v Praze. Seriál o léčivých a aromatických bylinách je v tomto čísle věnován libečku, známém polévkovému koření. Méně se už ví, že tato statná a silně aromatická rostlina je též výbornou léčivkou.

Na závěr bych všem čtenářům, zvláště hluchoslepým, připomenout, že připravujeme 2. ročník soutěže o Cenu Hieronyma Lorma, který je plánován v příštím roce. Máte-li nějaká témata, náměty nebo připomínky, prosím, neváhejte a napište nám!

Krásné prožití podzimních dnů, hodně životního optimismu, ještě více dobrého počtení, případně příjemný poslech z kazety upřímně přeje

Váš Zdeněk Sedláček

ZPRÁVY Z LORMU

OD ŘÍJNA ROZVÍJÍME SLUŽBY I V KRÁLOVÉHRADECKÉM KRAJI

Od 15. října rozšiřujeme služby o.s. LORM i na východ Čech. Do našeho týmu jsme přijali Martinu Plnou na pozici terénní sociální pracovníce pro Královéhradecký kraj. Hluchoslepí nejen z Královéhradeckého, ale i Pardubického kraje, se mohou na novou pracovníci obracet ve věci zajištění průvodcovských a tlumočnických služeb, poradenství, výuky komunikace, nácviku trasy s červenobílou holí apod. V těchto regionech proběhne do konce roku depistáž.

Kontakt na terénní sociální pracovníci pro Královéhradecký a Pardubický kraj

MARTINA PLNÁ, Dis.

mobil: 774 760 328

adresa pro korespondenci:

Šantrochova 425, 500 11 Hradec Králové

e-mail: hradeckralove@lorm.cz

TÝDEN PLNÝ POHODY

V Letovicích, městečku na pomezí Čech a Moravy, jsme prožili pestrý týden plný báječné pohody. Hotel byl kousek od nádraží a přesto nám byla zavazadla převezena autem. Po večeři jsme se vždy scházeli v místnosti se smyčkou, kde jsme se dozvěděli program na příští den a kde se také konaly večerní akce.

V neděli dopoledne jsme poznávali okolí, odpoledne mohl každý, kdo chtěl, buď se osvěžit na koupaliště, anebo odpočívat ve stínu, protože bylo velmi horko. Večer jsme hráli hru Ber nebo neber a výsledek byl, že si každý měl připravit na závěrečný večer nějaký příspěvek.

Hned v pondělí jsme vyslechli zajímavou přednášku o felinoterapii, volně přeloženo léčba kočkou. A opravdu nám byl předveden obrovský kocour, nádherný a milý, každý si ho mohl pochovat a polaskat. Odpoledne opět koupaliště nebo odpočinek.

V úterý jsme absolvovali celodenní výlet. Nejprve do pivovaru Černá hora, kde jsme si prohlédli provozovnu a nakoupili suvenýry a potom jsme pokračovali do Poličky, neobyčejně půvabného městečka, které má nejzachovalejší hradby v Čechách. Vyšplhali jsme po 192 schodech na kostelní věž, kde se narodil hudební skladatel Bohuslav Martinů, který zde bydlel do svých 12 let. Poseděli jsme u městských hra-
deb v cukrárně a vydali se na zpáteční cestu.

Ve středu dopoledne jsme procvičovali Lormovu abecedu a potom jsme ještě vyslechli přednášku o správném stolování a sami jsme si zkoušeli upravit ubrousky, aby stůl vypadal pěkně. Odpoledne jsme si vyšli na prohlídku keltského skanzenu. Viděli jsme tam kromě keltských chýší pokrytých rákosem i domácí zvířata a koně. Provázela nás hezká hudba, mohli jsme se i občerstvit medovinou či jinými nápoji. Večer nás také doprovázela pěkná hudba při večerní zábavě. Postarali se o ni dva hudebníci a nahrané taneční písně. Bylo nám veselo a tančili jsme až do půlnoci.

Ve čtvrtek nás čekal další celodenní výlet. Bohužel se počasí úplně změnilo, což byla velká škoda. Hrad Svojanov má zachovalou jednu věž a hradby, na nádvoří se konaly rytířské souboje, bohužel nás pořád provázely deštivé přeháňky. Tady byla teplá medovina velmi vhodný nápoj. I přes špatné počasí to byl pěkný výlet.

V pátek jsme chystali přivítání pro delegaci, děvčata krásně vyzdobila místnost a začal večerní program z příspěvků účastníků. Petra Zimermanová, vzácná delegace, byla jistě spokojena. Týden uběhl jako voda, neradi jsme se loučili. Pobyt se letmá přátelství utuží a s přáteli se těžko loučíme. Tak zase brzy nashledanou buď na pobytu nebo na klubových akcích.

Stanislava Kníchalová

KLID A HARMONIE VE ŠVÁBOVĚ

Ve dnech 4. až 11. srpna 2007 se uskutečnil pěkný pobyt ve Švábově na Českomoravské vrchovině. I když jsem z rodinných důvodů s maminkou do hotelu Harmonie přijela o den později, nijak to neubralo na naší radosti ze setkání s Lormáky a bohatých zážitcích, které následovaly.

Hotel Harmonie se nachází v klidném prostředí, obklopen lesy a dvěma rybníky. Koupat se ovšem dalo i v bazénu, ani o sportovní aktivity zde nebyla nouze. Pro můj tělesný handicap bylo nejdůležitější, že jsme v hotelu našly opravdu bezbariérový pokoj.

V pondělí 6. srpna jsme odjízďeli do jihlavské ZOO, kde jsme měli krátkou přednášku a mohli si přitom osahat některé trofeje, například nohu slona. Nikdy bych nevěřila, jak těžký je roh nosorožce a nebo že kůže, kterou svlékla užovka, může měřit dva metry. Také mi byla dána do ruky hadí slečna, kterou jsem pohládila, abych poznala, že má kůži hladkou jako hedvábí. Vůbec nechápu, odkud pramení známé rčení, že je někdo slizký jako had – myslím si, že je to pro tyto plazy urážka. Pozoruhodnou atrakcí jihlavské ZOO je africká vesnice Motongo.

V úterý jsme měli zajímavou přednášku s lektorkou Vejsadovou o naší paměti. Dostali jsme v látkovém pytlíku různé předměty, které jsme měli rozpoznat podle hmatu.

Ve středu se jelo na krátký výlet do muzea strašidel v Pelhřimově, kde jsme též zhlédli i známé muzeum rekordů a kuriozit. Čtvrtek proběhl ve znamení prohlídky zámku v Telči s přilehlým parkem, který byl součástí dalšího výletu. Prošli jsme gotickou částí v přízemí zámku, kde jsou stěny zdobeny sgrafity. Snad každého účastníka pobytu zaujala originální klenotnice i obřadní síň, zdobená sklípkovou klenbou.

Ani jsme se nenadáli a už tu byl pátek, poslední den našeho pobytu. Zpříjemnila nám ho canisterapie, léčebná metoda pomocí pejsků, zaměřená hlavně pro léčení dětí, které trpí svalovými křečemi a chorobami pohybového ústrojí.

Milí Lormáci, bylo mi s Vámi všemi ve Švábově velice dobře a pokud to můj zdravotní stav dovolí, ráda se s Vámi

zase někdy setkám. Ještě bych ráda poděkovala všem za nezištnou pomoc během celého pobytu.

Jitka Menclová (kráceno)

ŠKRDLOVICE V ČÍSLECH

Poslední srpnový týden se konal ve Škrdlovicích pobyt zaměřený na turistiku a sociální rehabilitaci. Sešlo se nás v tomto malebném prostředí celkem 34 a 3 vodící pejsci.

A co všechno jsme během sedmi dnů stihli? Dověděli jsme se něco málo o historii Škrdlovic, podívali se do zdejší sklárny na výrobu váz, těžítek, ozdob a mnoha dalších předmětů ze skla. Také jsme navštívili Hasičské muzeum v Přibyslavi, skanzen Veselý kopec, prohlédli si kostel sv. Jana Nepomuckého na Zelené hoře, Zámek Kinských ve Žďáru nad Sázavou a k potěšení mnoha z nás jsme si zajezdili na koních.

Ale především jsme tyto dny zaplnili kratšími či delšími vycházkami po zdejším kraji. Spíše by se dalo říct – hodně dlouhými výšlapy. A to doslova. Vždyť podle zapsaných kilometrů každého Lormáka se dohromady „našlapalo“ neuvěřitelných 674 km, což je v průměru skoro 45 km na jednoho chodce a to vše za pouhých 6 dnů, z nichž celé 3 dny byly dny výletní!!! A to jsou „jen“ kilometry 15 jednotlivců – přidejme k tomu kilometry průvodců a vodících pejsků!!!

Nevěříte? Tak to se klidně zeptejte těch, kteří strávili týden ve Škrdlovicích a došli třeba až na Žákovu Horu nebo se prošli kolem celého Velkého Dářka. Nebo víte co? Jed'te s námi příště do Škrdlovic!!!

Barbora Hluchníková, vedoucí pobytu

POBYT U KOUZELNÉHO RYBNÍKA

Na zimním pobytu na běžkách byla obec Škrdlovice i její okolí sněhem zavátá. Tehdy jsem také zatoužila se vrátit v letním období opět do osvědčeného penzionu s dobrým a vydatným jídlem i velice vstřícným personálem. Přiznám se, že nerada jezdím na stejná místa, zkrátka pokud ještě mé oči tu krásu kolem nás aspoň částečně vnímají, chci se jí ještě nabažit.

Sjelo se nás třináct Lormáků s průvodci a jako obvykle

každý den jsme začínali rozcvičkou a po snídani vyráželi na túry kolem rybníka Velkého Dářka a to podle fyzické kondice každého z nás. Večer jsme pak jen sčítali naběhané kilometry ve skupinách za celý den. Byli jsme na exkurzi ve zdejší sklárně, obden jeli na výlet a to do Přibyslavi, Hlinska a Žďáru nad Sázavou, zhlédli jsme hasičské muzeum, skanzen na Veselém kopci a také klášter na Zelené hoře i zámeček s klavíry. A to není zdaleka vše, zajezdili jsme si na koních a pomazlili se s pejsky, kteří je doprovázeli.

Každý večer jsme většinou tvořili z moduritu, nebo s barvičkami a lepidlem náš pohled na turistický pochod, který jsme během dne podnikli, jeden z večerů byl taneční a po jeho skončení se nám nechtělo jít ani spát.

Poslední večer byla vyhodnocena naše výtvarná díla, která zobrazovala pohled na zdejší rybníky, les a kytičky, doplněná vtipným podáním jednoho z naší skupiny. Byly sečteny našlapané kilometry všech klientů a nebylo jich málo. V průměru každý klient za pět dní ušel úctyhodných čtyřicet kilometrů! Byla rovněž předána krásná velká bota nejaktivnější skupině, která zdolala i Žákovu horu. Také nesmím opomenout nejmladší účastníky pobytu - sedmiletou Aničku z Brna s bratrem Jakubem a naše tři věrné psí průvodce. Závěrem večera došlo ještě ke „svatbě“ psa Čakima s modrým puntíkatým motýlkem a fenkou Korynou s krásným bílým závojem. Takže jsme jen zvědavě přihlíželi a svatebčanům popřáli hodně štěstí na společné cestě životem.

Celý týden bylo pěkné počasí, prima nálada a za zdařilý pobyt patří poděkování našim terénním pracovnícím i průvodcům.

Dagmar Prošková

CO VŠECHNO OBNÁŠÍ SBÍRKA ČERVENOBÍLÉ DNY

Již po dobu 5ti let pořádá o.s. LORM sbírku podporující služby pro lidi s hluchoslepotou. Díky této sbírce můžeme rozšiřovat naše služby pro vás, kteří je potřebujete. Z výtěžku sbírky jsou každoročně financovány konkrétní projekty a služby pro osoby s hluchoslepotou. Dnes už dvoudenní dub-

nová akce je vyústěním celoročního maratónu různých aktivit a my vám přinášíme nahlédnutí pod pokličku horečných příprav.

Doposud bývaly prodejním předmětem pohlednice. Měly za úkol, kromě finančního přínosu při jejich prodeji, informovat veřejnost o problematice hluchoslepoty. Každý rok je však těžší a těžší oslovit veřejnost, neboť sbírek na dobročinné účely je tolik, že jim lidé přestávají věnovat svou pozornost. Proto jsme se rozhodli letošní 5. ročník sbírky zaaktivnit.

Ihned po ukončení minulého ročníku jsme začali pátrat po novém předmětu, který zaujme a zároveň veřejnost upozorní na problematiku hluchoslepoty. Hledání nového předmětu nám zabralo téměř 4 měsíce – přes internet jsme oslovili celou řadu reklamních agentur, následovalo období vyhodnocování nabídek a osobních jednání se zástupci z vybraných firem. Zvolili jsme společnost, která nám nabídla nejnižší cenu za předmět sbírky a kompletní služby (dodání, kompletaci, tisk).

A co bylo tím letošním předmětem sbírky? Vybrali jsme lehký praktický informační předmět – malou propisovací tužku zabalenou v papírovém psaníčku. Psaníčko obsahuje základní informace o hluchoslepotě, naší organizaci LORM a červenobílé holi, a malá propisovačka tuto hůl připomíná. Je červená a má na sobě bílé proužky. Pevně věříme, že pomocí tohoto předmětu se lidem dostalo do povědomí, co znamená červenobílá hůl.

Současně probíhalo usilovné hledání partnera sbírky, protože jenom náklady na výrobu předmětu sbírky činily okolo tři sta tisíc korun. Co obnáší najít sponzora? Několik měsíců úsilí, neustálé oslovování, obvolávání a doprošování se. Trpělivost se však vyplatila. Díky příspěvku od *Nadace člověk člověku* se nám podařilo zajistit prostředky na sto-percentní pokrytí prodejních předmětů.

Další novinkou bylo lepší označení studentů. Zatímco v minulých letech si studenti připínali na oblečení kartičku s nápisem dobrovolník, letos si ve dvojici oblékli červené a bílé tričko s nápisem „*Veřejná sbírka Červenobílé dny*“. Tak se nám podařilo studenty zvýraznit a sbírku oživit a rozve-

selit. Navíc měli na krku zavěšené malé plastové kapsičky (identifikátory) s plnou mocí – tedy povolením od nás, že mohou zajišťovat sbírku. Na trička jsme několik týdnů hledali vhodného a levného dodavatele, který by nám je i potiskl. A opět nesmíme zapomenout na sponzora – firmu *První stavební obnova, s.r.o.*, která nám na výrobu triček přispěla darem.

Ke sbírce jsme zajišťovali mnoho dalších věcí: plechové pokladničky a papírové tašky, identifikátory; tisk letáčků a nálepek na pokladničky a tašky, plných mocí, informačních manuálů pro studenty a koordinátory sbírky na školách a další administrativní materiály. O plechovky žádáme každým rokem u *Kosteleckých uzenin*. Po dodání uzavřených plechovek jsme do nich nechali vyříznout otvor na peníze – i to nám každoročně zdarma zajišťuje firma *Top střechy a fasády CZ*. Upravené plechovky jsme polepili nálepkou a štítkem s číslem pokladničky, podpisem a razítkem organizace.

Souběžně s celým procesem probíhalo zpracování grafických podkladů: od minipropisek s papírovou obálkou přes nálepky, potisky na trička, letáčky až po přípravu inzerátů. Po celou dobu jsme pečlivě připravovali textové podklady pro grafické zpracování. Za vizuální stránku letošní sbírky můžeme poděkovat grafičce Ireně Šlachtové.

Úspěšnost každé sbírky závisí i na její propagaci a mediální podpoře a to nejen na vlastních webových stránkách www.cervenobiledny.cz. Na začátku je oslovování mediálních partnerů (tisk, televize, internetové servery), následuje domlouvání formátů inzerce a termínů pro dodání grafických podkladů a pak příprava vlastních inzerátů a rozhlasových spotů. Letos sbírku mediálně podpořila společnost *MAFRA* (inzerce v deníku *MF Dnes*), týdeník *Respekt*, *Radio Čas* a vysíláním rozhlasového spotu *Český rozhlas*. Na kreativní části přípravy spotu se podílel celý tým pracovníků o.s. LORM. Spot nám zadarmo ve studiu Českého rozhlasu namluvil herec Vladimír Javorský. Nesmíme zapomenout ani na společnost *Netcentrum*, která nám každoročně na serveru www.centrum.cz umisťuje e-pohlednici do sekce *Akce*. Tím však propagace sbírky nekončí, ale teprve začíná: následuje příprava a rozesílání tiskových zpráv na přibližně 300

adres před zahájením, v průběhu i po ukončení sbírky; domlouvání reportáží s redakcemi televizí a prezentace sbírky v celostátních i regionálních médiích v den konání sbírky – zkrátka telefony u nás v den D vyzváněly o sto šest, konkrétní výčet by však zabral další půl stránku ...

A jakým způsobem proběhl prodej předmětů? Pomáhali nám studenti středních a vysokých škol i učilišť – letos jich bylo přes tisíc! Studenty se nám podařilo sehnat přes vedení škol: nejprve na začátku školního roku jsme rozeslali dopisy na školy, které s námi spolupracovaly v předchozích letech a současně jsme oslovili školy nové. Bohužel jen malá část škol na dopis či email odpověděla a proto jsme je museli ve 2. kole obvolávat. Jakmile byla spolupráce s řediteli škol domluvena, začalo další často zdlouhavé jednání se zástupci přibližně 60 škol – potřebovali jsme znát jméno a kontakt na koordinátora sbírky na každé škole, počet studentů a termín a místo pro zavezení a odvezení předmětů ze sbírky ... Zdaleka ne každá škola byla ochotna pomoci. Často nám ředitelé škol odmítli pomoc z důvodu, že už mají hodně sbírek z předešlých let nebo mají s těmito akcemi špatné zkušenosti. Abychom školy alespoň trochu motivovali, nabídli jsme pro studenty přednášku na téma „Život s hluchoslepotou“. Zde se studenti mohli dozvědět základní informace o této problematice a o sbírce. Když bylo vše domluvené, nic nebránilo zabalení materiálů do balíků a jejich rozvezení na jednotlivé školy. Balíky nám již 3. rokem zdarma rozvezla firma *Toptrans*.

Ve výčtu aktivit je důležité zmínit i spolupráci s *Komerční bankou*, kterou každoročně žádáme o spolupráci a osvobození od poplatků za ukládání drobných mincí. Na kontrole, počítání výtěžku ze sbírky a jeho ukládání v jednotlivých pobočkách banky se podílel celý tým i terénní pracovníci ve všech regionech, a byli u toho přítomni i statutární zástupci o.s. LORM – ředitelka a předseda. Terénní pracovníci často s pomocí vás, hluchoslepých členů našeho sdružení, také v průběhu roku zajišťovali přednášky o hluchoslepotě na školách.

Po úplném skončení a vyhodnocení sbírky jsme zaslali školám poděkování s výsledky. Pak už nás čekalo jen přepo-

čítání vráceného materiálu, sepsání inventarizačního listu a každoroční zpracování vyúčtování sbírky pro Magistrát hlavního města Prahy.

A co závěrem? Celoroční úsilí a velké přípravy se vyplatily – v dubnu studenti během sbírky vybrali přes 1 milion korun. A za to si VŠICHNI, kteří se na přípravě sbírky podíleli, zaslouží jedno obrovské DÍKY!

Simona Nachtmanová a Petra Zimermanová

NAŠI DOBROVOLNÍCI

Jak jsem se stala dobrovolnicí v LORMu

Protože se mi líbil příspěvek Jitky Bártkové o dobrovolnictví, a sama jako dobrovolnice působím, rozhodla jsem se též vám napsat několik řádků.

O existenci společnosti LORM vím už několik let. Můj tatínek je totiž hluchoslepý a od mého dětství společně s maminkou a sestrou se ho snažíme začlenit mezi ostatní. To se nám právě daří díky organizaci LORM. Je zde velmi spokojen, protože poznali s mamkou další nové přátele a navzájem si pomáhají. Nejraději vzpomíná na kurzy prostorové orientace.

Já jsem začala uvažovat o dobrovolnictví po pravidelném čtení časopisu Doteky. Napsala jsem do Prahy, že bych byla ráda prospěšná tímto směrem. Mám už více času, který bych nechtěla rozhodně promarnit. Mé žádosti bylo v letošním roce vyhověno. Zúčastnila jsem se zatím jen několika akcí (např. exkurze v Hradci nad Moravicí, výstava Orbis Pictus), přesto už teď s jistotou vím, že jsem se rozhodla správně. Všimla jsem si velmi pěkných vztahů mezi členy a ochoty pomáhat si. Zkrátka, Lormáci jsou fajn.

Chtěla bych zprostředkovat kontakt členů LORM a malých dětí. Jsem totiž učitelka na 1. stupni ZŠ. Setkání nám umožnila slečna Barbora Hluchníková (zaměstnankyně LORMu). V říjnu na naši školu přijede s klientem a jeho pejskem.

Žáci uvidí, jak dokáže číst nevidomá osoba. Setkají se s Braillovým písmem, časopisem Doteky pro hluchoslepé, uvidí ukázkou výcviku pejska a popovídají si. A určitě to nebude jen jedno setkání! Děti si připraví také nějaký zábavný program.

Myslím, že je hodně důležité v dnešní době, aby si děti zvykly setkávat se se zdravotně postiženými lidmi a naučily se k nim slušně chovat. Věřím, že i takovouto formou mohou trochu pomoci.

Marie Kalbáčová, Chuchelná

ROZHOVOR

Eliška je stejně milovaná jako ostatní děti

Narození dítěte je téměř v každé rodině důvodem k nadějnějšímu nahlížení do budoucnosti, protože potomek představuje cosi jako vstupenku do věčnosti. Dcera Eliška, kterou si měla z porodnice odnést maminka Ivana ke třem dětem z prvního manželství do nového s Martinem Jarníkem, však těch nadějí v prvních okamžicích života vzbuzovala málo. Narodila se ve 24. týdnu těhotenství, vážila 630 gramů, měřila 20 centimetrů a "kousek" – a brzy se potvrdilo, že nebude vidět ani slyšet...

Paní Ivano, co nejvýznamnější pro život ženy a matky jste si přinesla z vlastního dětství?

Asi vědomí, že rodina není jen máma, táta a jejich děti, ale i prarodiče a všichni blízcí i vzdálenější příbuzní. Že o sobě všichni vědí a čas od času se navštěvují. Že rodiče se starají o své děti, a když děti dospějí, starají se zase ony o svoje stárnoucí rodiče. A že staří lidé si zaslouží úctu, péči a lásku a mladí zase pochopení a toleranci. Ale je pravda, že v dnešním světě tyto hodnoty pomalu mizí a jsou nahrazovány jinými modely soužití.

Na samém začátku života vaší dcerky Elišky bylo přání: Ať přežije! Pomyslela jste tehdy na to, že by tak předčasné

narození mohlo znamenat trvalé poškození zdraví?

Úplně prvotní bylo opravdu přání, aby přežila. Až když jsem další den mluvila s lékaři a oni mě upozornili na všechna možná rizika, dostala jsem strach.

Eliška přežila, ale neviděla, neslyšela, byla velmi opožděná ve vývoji. Nelekala vás představa její budoucnosti?

Samozřejmě, že lekala. Abych pravdu řekla, byla jsem vystrašená k smrti. Nejvíc jsem se bála, že se nezvládnou o takové dítě starat. A budoucnost? Ta byla tak vzdálená a nepředstavitelná, že jsem raději řešila vždycky jen ten problém, který právě nastal. A bylo jich víc než dost.

Která událost v té době nejistoty, doufání i zoufání způsobila změnu myšlení do stavu rozhodnutí stát se své dceři průvodkyní na cestě do světa vidících a slyšících?

Určitě den, kdy jsem dočetla knihu Jindry Jarošové Via Lucis o životě Heleny Kellerové. Z ní jsem pochopila, že i hluchoslepý člověk může prožít profesně i lidsky úspěšný a naplněný život. A že i v beznadějných situacích stojí za to bojovat.

Vychovávat hluchoslepé dítě vyžaduje vedle trpělivosti a vůle taky hodně vědět. Kdy poprvé jste si uvědomila, že se svými zkušenostmi nevystačíte?

Hned ve chvíli, kdy jsem si přinesla Elišku domů. Bylo to nádherné, malilinkaté, pouze dvoukilové miminko, na kterém na první pohled nebylo vidět, že je „jiné“. Ale péče o ně se diametrálně lišila od péče o zdravé dítě. Tohle nevidělo, neslyšelo, strašně špatně jedlo a často blinkalo. Tím pádem nepřibývalo. Minimálně spalo. Ze smyslů mu zůstal hmat (který neumělo ještě vědomě používat), čich a chuť. Vnímalo změny tepla a také vibrace. A tohle byly jediné prostředky k tomu, abych ho seznámila s lidmi, věcmi a celým okolím. I přes to, že jsem instinktivně na spoustu věcí přišla, potřebovala jsem radu lidí, kteří se už s hluchoslepými dětmi setkali, kteří znali metody, jak takovéto děti učit.

Objasnit človíčku bez zrakové zkušenosti a zvukových podnětů co, jak a proč má dělat, se jeví jako nadlidský úkol.

Nehroutila jste se pod ním někdy?

Ano, mnohokrát. Představte si maminku, která musí vynaložit nezměrné úsilí, aby její dítě mělo vůbec nějaké podněty z okolí. Dítě, které absolutně netuší, že se kolem něj něco nachází. Dítě, které krmí injekční stříkačkou po mililitrových dávkách mléka – a ono ještě polovinu vyblinká. Dítě, které je většinu noci vzhůru a pláče, takže maminka spí maximálně tři hodiny denně. Do toho neustálé pochyby, doufání a hledání cest jak dál. Nejistota – dělám to dobře? Nepokazila jsem něco? Výčitky a obviňování sebe samé, lékařů, osudu. A na druhou stranu láska k Elišce, lítost nad jejím údělem, něha a úporná snaha jí pomoci.

To se ale dlouho bez pocitu vyhoření vydržet nedá...

Vydržela jsem to s občasnými propadáky do naprostého zoufalství střídanými nadějí a drobnými radostmi, které časem přerostly v pocity štěstí z Eliščiných úspěchů, celých šest let. Až potom došlo k totálnímu zhroucení. Celý můj organismus vypnul. Upadla jsem do depresí, které jsem nemsylně zapíjela alkoholem. Ztratila schopnost komunikovat, uzavírala se do sebe. Nedokázala jsem se, kromě základní péče, o Elišku starat a nenáviděla se za to. Trápila jsem okolí svými výkyvy nálad... Nakonec jsem to s pomocí úžasného manžela, rodičů, psychiatra a léků zvládla. Nikdy bych nevěřila, že se mi tohle může stát. Ale naučilo mne to, že člověk se nemá přeceňovat a má poslouchat svoje tělo. Že sebezničení vede jenom k tomu, že ublížíte lidem, které nejvíc milujete.

Někdo v takové situaci „volá k zodpovědnosti“ Boha, jiný propadá sebeobviňování. Kam až jste se dostala vy?

Nejsem věřící člověk. O to jsem to měla těžší, protože jsem si nedokázala říct: Bůh to tak chtěl. Musela jsem se s tím poprat sama. Snad věřím v něco, co by se dalo nazvat osudem. Nakonec jsem se dostala k poznání, že pokud Eliška přežila a jeví se jako životaschopná, je strašně dobře, že se narodila právě nám. Protože my jsme ti, kdo jsou schopni se o ni nejen postarat, ale také ji dovést při výchově a učení tak daleko, jak to jen půjde. To je náš úkol po zbytek

našeho života. A naše hledání snad ukáže cestu dalším, kterým se narodí podobné dítě. Doufám, že pomůže také všem odborníkům, kteří se touto problematikou budou zabývat. Takže narození Elišky a její přežití má vlastně – kromě toho, že nám přináší spoustu radosti – veliký smysl a není neštěstím.

Je vůle vychovávat takové dítě s takovým postižením statečností?

Jak na tohle odpovědět? Je snad statečné vychovávat jakékoli dítě? Z mého hlediska určitě ne. Eliška je stejně milovaná jako ostatní děti, v tom není žádný rozdíl. Jenom její výchova nás možná stojí více sil, vyžaduje větší nasazení a asi i tolerance, někdy i více odvahy. Na druhé straně všechno tohle Eliška bohatě odměňuje svou nakažlivou radostí ze života, dychtivostí poznávat, urputnou snahou překonávat překážky a v neposlední řadě dojemnou důvěrou v lidi kolem sebe.

Když jste začala s Eliškou zkoušet různé komunikační techniky, vycházela jste z vlastních, intuicí čtyřnásobné matky uplatňovaných nápadů?

Určitě. Jak jsem později, při kontaktech a konzultacích s odborníky, zjistila, na spoustu věcí jsem přišla sama. Nejen instinktivně. Snažila jsem se sehnat si odbornou literaturu, nastudovala jsem o hluchoslepotě, co se dalo. Přemýšlela jsem, co můžu z těch získaných vědomostí sama použít. Vyráběla jsem si pomůcky, vytvářela vlastní cesty ke komunikaci. Uvedu jeden příklad za všechny. Když jsem učila Elišku vstávat ze sedu – a to jsem jí musela samozřejmě ukázat na jejím vlastním tělíčku a na ten pohyb ji navést, uvědomila jsem si, že maličké děti mají jiné proporce, tudíž vstávají jinak než dospělí. Takže jsem venku na pískovišti sledovala mrňata, jak konkrétně tento pohyb dělají – a pak to teprve učila Elišku.

Upozornil vás někdo na možnost voperování kochleárního implantátu, nebo jste se toho dopátrali sami?

Na tuto možnost nás upozornil foniatr v Motole, kam jsme přišli na vyšetření závažnosti Eliščinu sluchové vady.

Představa, že by vaše dítě mohlo slyšet, musela být až závratná...

Nevím jestli závratná. Spíš opatrná naděje a vroucné přání, aby to pomohlo.

Potom jí ten technický zázrak implantovali – a vy jste se mohli přesvědčit, že opravdu slyší. Vzpomenete si ještě, co vám v těch okamžicích prolétlo hlavou?

Eliška na první zvuky reagovala naprosto úžasně. Měla obrovskou radost, smála se, celým tělíčkem dávala najevo, jak se jí to líbí. Ještě netušila, co slyší. To se teprve později začala učit, ale hned napoprvé to pro ni bylo více než příjemné. Nijak se nelekala, nebála tak jako některé jiné děti. Proto se později tak rychle učila. A co prolétlo hlavou mně? To je snad sen! Hlavně ať se z něj neprobudím! To snad je opravdu zázrak!

Jak se dnes díváte na svůj optimismus před operací, že díky sluchu se Eliška naučí mluvit a dosáhne soběstačnosti?

Tohle byla věc, o kterou jsem se chtěla snažit. Věděla jsem, že to nemusí vyjít. Takže přímo o optimismu se asi hovořit nedá. Po rozhovoru s foniatrem, logopedem a psychologem mi bylo jasné, že to vůbec nebude jednoduché a bude to běh na dlouhou trať. Ale doufala jsem. Věřila.

Musela se „učit slyšet“. Koho nebo kterou věc určovala sluchem první?

Nejdříve uměla přiřadit zvuky k věcem a činnostem, které znala už z doby před implantací. Které uměla označit znakováním. Například ozvučené oblíbené hračky, štěkot našeho psa, rychle poznala podle hlasu členy rodiny.

Kdy vaše dcera jednoznačně vědomě řekla slovo „máma“?

To opravdu nevím. Rozhodně nepatřilo mezi první slůvka. Na to je jeho vyslovení pro dítě, které se učí pomocí odhmatávání ze rtů mluvícího člověka, příliš těžké.

Nebylo přece jen riskantní vypravit ji do mateřské školky? Jak tam na její přítomnost reagovaly ostatní děti?

Kdybych si myslela, že vstup do školky je pro Elišku ris-

kantní a že jí nic nepřinese, nikdy bych ji tam neposlala. Ale byla až do šesti let jenom se mnou, potřebovala nové podněty, aby její vývoj postoupil dál. Od psycholožky jsem věděla, že její intelekt je neporušený a spíše nadprůměrný. Bylo jasné, že bude schopná jít i do školy. Takže školka byla nezbytným stupínkem ke vzdělání, ať už v jakékoli podobě.

Měla jsem štěstí, že v Unhošti funguje soukromá mateřská škola, na kterou navazuje základní a střední škola Slunce pro děti se speciálními potřebami, kde jsou soustředěny děti s různými druhy postižení. Mateřská škola má tu zvláštnost, že integruje postižené děti mezi ty zdravé. Což je úžasné pro obě strany. Zdravé děti si přirozeně a odmala zvykají na to, že existují i lidé, jako je třeba Eliška, a naučí se s nimi komunikovat a zacházet. A děti postižené se učí beze strachu fungovat v takzvané většinové společnosti. Musím říct, že zrovna děti se svou bezprostředností, upřímností a nezatížeností konvencemi s tím mají nejméně problémů.

Vyšel záměr s docházkou do speciální školy? Jak zvládla tuhle významnou změnu?

Naštěstí Eliška si přinesla na svět úžasnou povahu. Je nebojácná, vstřícná, bezprostřední, zvědavá. Každou změnu, každou novou věc, nového člověka i nové prostředí vítá dychtivě a s radostí. Každý nový podnět je pro ni zdrojem nových informací, které naléhavě potřebuje, aby si mohla vytvářet představu o okolním světě. A informací má díky svému postižení stále mnohem méně než ostatní děti.

Ve škole má Eliška asistentku. Přijala ji bez stresu, že je vedle ní cizí člověk?

Slečnu asistentku si Eliška začala okamžitě zvědavě ručičkami prohlížet, přivoněla si k ní, opatrně jí olízla tvář a evidentně se jí Katka hned zalíbila, protože jí vlezla na klín. Od té doby jsou kamarádky. Víím, že to zní přímo idylicky, ale bylo to tak. Jsou samozřejmě lidé, které Eliška nemusí, ale vždycky si je pečlivě prohlíží. Tady si naštěstí padly s asistentkou do oka, a to obě.

Asistentka představuje velkou finanční zátěž pro školu a často i pro rodiče. Jak tohle zvládáte?

Díky manželovi, vstřícnosti školy a také zvýšenému příspěvku od státu, velmi dobře.

Velký počet manželství po narození dítěte s těžkým postižením ztroskotá. Nepřepadla vás někdy myšlenka, že by vás zklamaný manžel mohl opustit?

Tak na této otázce je vidět, že ji pokládá muž – a to nemyslím nijak zle. Proč zrovna manžel by měl být víc zklamaný z narození postižené dcery než já? A proč by to měl být zrovna on, kdo by chtěl opustit rodinu? Víím, že to tak často bývá, ale velkou logiku v tom nevidím.

Ani já ne! A přesto i já víím o dlouhé řadě „případů“, kdy právě muži v takových situacích selhali. Je to smutné, zahánějící, ale je to tak.

Můj manžel byl naopak ten, kdo první řekl, že Eliška je prostě naše dítě a že to spolu nějak zvládneme. Já jsem byla ta, která měla větší strach z toho, co nás čeká. A protože se k tomu postavil takhle, přesvědčil mě, že když nic jiného, Elišku nikdy neopustí. Samozřejmě že ve chvílích, kdy jsme to měli opravdu těžké a já se hroutila, jsem občas měla strach, že na to zůstanu sama, ale musím říct, že k těmto obavám mi manžel nikdy nezavdal jedinou příčinu. Naopak. Vždycky jsem se o něj mohla opřít, vždycky jsem se na něj mohla spolehnout, on mi dodával sílu a sám si nikdy nestěžoval. A na Elišku vždycky byl a je velmi hrdý a miluje ji.

Asi všichni potřebujeme občas podepřít, mít čas vydechnout. Čím nejmíc vám pomohli a pomáhají Eliščiní prarodiče?

Všichni se snažili podle svých sil a možností. Nikdo z rodiny ani z přátel se k nám neobrátil zády, jak se to někdy stává. Měli jsme v tomhle veliké štěstí. Na začátku nám pomohli nejmíc moji rodiče, zejména maminka. Denně k nám dojížděla a podílela se rovným dílem na péči o Elišku. I když to určitě pro ni nebylo lehké, protože kromě postižené Elišky viděla i to, jak se trápím já, její dcera. Jak to máme složité, jak mi občas docházejí síly. Rodiče přeorganizovali celý svůj život, potlačili svoje potřeby, zájmy a pomáhali nám. Manželovi rodiče se postupně zapojovali, jak Eliška vyrůsta-

la. Moje výtvarně nadaná sestřenice vyráběla knížky a hmatové pomůcky. A tak bych mohla vypočítávat dál a dál.

Napsala jste publikaci „Eliška, příběh hluchoslepé holčičky“. Co vás motivovalo k pořizování deníkových záznamů?

Zpočátku mi deníky pomáhaly zvládat stres. Psaním jsem ventilovala svoje pocity a tím se mi ulevilo. Později jsem si vedla spíše faktické záznamy o jednotlivých pokrocích a etapách ve vývoji Elišky, abych získala přehled o tempu, jakým postupovala, a zjistila, kde nejvíce zaostává. Navíc lékaři pomocí těchto záznamů získávali podrobné informace, které se jim při prohlídkách hodily.

Později došlo k natáčení všech činností kolem vaší dcerky na videokazety. Měla jste už na samém začátku záměr pořídit z těch záběrů řekněme motivační nebo výukový materiál?

Video jsem začala natáčet proto, abych dokázala Elišce lépe porozumět. V reálu a při běžné komunikaci s ní jsem si nedokázala všimnout všech jejích reakcí, které v té době byly ještě velmi nepatrné a nejasné, a někdy jsem si je nedokázala správně vyložit. Třeba když jsem jí zpočátku nabízela nějakou věc do ručičky, zdánlivě nereagovala. Když jsem si ale pustila videozáznam, zjistila jsem, že se v tu chvíli celkově zklidnila, jakoby zpozorněla a udělala nepatrný pohyb prsty. Tím jsem se ujistila, že podávat jí hračky k ruce má smysl. A navíc, když jsem se po nějaké době vrátila ke starým záznamům a porovnála je s novějšími, byl tam vidět velmi zřetelný pokrok. A to mi dodávalo energii a sílu dál pokračovat i přesto, že jsem někdy propadala beznaději. Tímto způsobem se mi podařilo shromáždit velmi unikátní materiál o rané péči a výchově hluchoslepeho dítěte. Věděla jsem, že z této oblasti existuje poměrně málo autentických záznamů, a řekla jsem si, že ty moje by mohly pomoci jak rodičům podobně postižených dětí, tak i odborníkům, kteří se hluchoslepotou na různých úrovních zabývají.

V textu „Eliška, příběh hluchoslepé holčičky“, který je místy doslova dramatickou četbou, se vícekrát zmiňujete o po-

moci odborníků. Nabídli vám ji sami, nebo jste je museli hledat?

V době před osmi lety bylo informací nesrovnatelně méně. Přesto už v porodnici jsme dostali kontakt na Středisko rané péče v Haštalské ulici v Praze. Tam se zabývali a dodnes zabývají dětmi nevidomými a dětmi s kombinovaným postižením. Tam jsme získali první poznatky, návody jak postupovat při výchově Elišky, jak upravit její pokojíček, jaké používat hračky a pomůcky. Dostali jsme odbornou literaturu i kontakty na další organizace a odborníky. Terénní pracovnice nás navštěvovaly doma a byly ochotné kdykoli pomoci. Navíc zejména mě dokázaly psychicky podržet tím, že chválily, chválily a chválily. Mne, jak to dělám skvěle, Elišku, jak úžasně postupuje kupředu, jak je krásná a milá. Myslím, že rodiče postižených dětí vědí, o čem tu mluvím. Jak neocenitelná je pro nás taková vzpruha.

Váš manžel vede dcerku k činnostem, které se mohou nezasvěcenému jevit riskantní. Je zapotřebí velké odvahy pustit hluchoslepé dítě například ke krbu, kde hoří dřevo?

Možná, že pro nezasvěceného pozorovatele to vypadá nebezpečně. Ale pro nás je to součást každého dne. Nahraujeme přeci Elišce oči, musíme ji seznámit s okolním světem. A v něm je přeci tolik nástrah, které musí znát, aby si v budoucnu vážně neublížila. Pokud chceme dosáhnout, aby byla víceméně soběstačná, musí se dokonce sama spoustu i nebezpečných věcí naučit. My pouze při jejím pronikání do tajů lidských činností a objevování okolního světa musíme být více opatrní a pozorní.

Máte nějak rozdělené oblasti poznávání, seznamování s věcmi, kde jste vodičem vy a kde manžel?

Naše role jsou stejné jako ve většině běžných rodin. Maminka je ta hodnější, laskavější, fouká bolístky. Tatínek je důslednější, přísnější, ale taky vzácnější, protože není tolik doma. Babičky a dědové jsou rozmazlovači. Každý z nás dělá s Eliškou to, čím se v rodině každodenně zabývá. S tátou dělá ty takzvané mužské práce kolem domu, zahrady a auta. S mámou vaří, uklízí, chodí ven. S babičkami povídá pohádky, zpívá, mazlí se. Jak vidíte, nic nového pod sluncem.

Eliška se stala jistým centrem vaší rodiny. Věnujete jí všichni spoustu času, úsilí, lásku. Dává něco ona vám, když slovy vděčnost zatím nedokáže projevít?

Slovy možná vděčnost neprojevuje – a které dítě to vlastně umí?! Ale tím, jak se dokáže ze všeho upřímně radovat, jak dychtivě se učí, jak moc se snaží zvládnout všechno, co po ní chceme, jak spokojeně se dokáže stulit do náručí – to všechno je víc než jakákoli slova vděku. To je pro nás ta nejkrásnější odměna.

Za rozhovor děkuje

Jan Nouza

PRÁVNÍ PORADNA

CO BY NEMĚLO BÝT VE SMLOUVÁCH

Na základě poznatků kanceláře *Veřejného ochránce práv* bylo zjištěno, že někteří poskytovatelé pobytových služeb sociální péče nesprávně vykládají záměr zákona a ve smlouvách zakládají ustanovení „o dluhu“. Ten vzniká rozdílem mezi částkou stanovenou jako úhrada za stravu a pobyt, a částkou, kterou je s ohledem na své příjmy člověk schopen hradit. Uvedený „dluh“ má pak být uplatněn v dědickém řízení. Tato praxe je z hlediska zákona zcela nepřijatelná a z morálního hlediska zavrženíhodná.

Postup poskytovatelů služeb odporuje záměru zákona o sociálních službách a standardům poskytování sociálních služeb. Pokud bude tato skutečnost zjištěna při provádění inspekce sociálních služeb, bude považována za závažné porušení zákona s odpovídajícími sankcemi, tj. až odejmutí oprávnění poskytování sociálních služeb. Současně je možné, že takto uzavřené smlouvy odporují ustanovením občanského zákoníku o smlouvách, které byly uzavřeny v tísní nebo za nápadně nevýhodných podmínek.

Zákon o sociálních službách, respektive jeho prováděcí předpis stanovuje maximální výše úhrad za stravu a pobyt v zařízeních služeb sociální péče. Částky 140 Kč/den za stravu a 160 Kč/den za pobyt jsou stanoveny jako maximální. Zákon také současně stanovuje povinnost ponechat uživateli

služeb minimálně 15 % z jeho příjmů pro vlastní potřeby.

S ohledem na výši průměrných příjmů seniorů a osob se zdravotním postižením je zcela jasné, že objektivní výše úhrad bude stanovována v nižší úrovni. Pro účely dalších nepokrytých nákladů na straně poskytovatelů sociálních služeb poskytuje MPSV dotace a další prostředky je možné čerpat od obcí a krajů. Podle zákona o sociálních službách mohou poskytovatelé sociálních služeb požadovat podíl na úhradě nákladů také od osob povinných výživou k uživateli služeb (rodiče, děti, manžel, manželka).

*převzato ze stránek Ministerstva práce a sociálních věcí
redakčně kráceno*

ZMĚNY V ZÁKONĚ O SOCIÁLNÍCH SLUŽBÁCH

Prezidentův podpis nás dělí od účinnosti zákona o tzv. reformě veřejných financí. Jeho součástí je úprava některých bodů zákona o sociálních službách. Nyní se budeme zabývat pouze změnami, které se týkají příspěvku na péči.

Příspěvek na péči se nevyplácí, jestliže oprávněná osoba je po celý kalendářní měsíc v ústavní péči zdravotnického zařízení (nejde-li o poskytování sociálních služeb), ve školském zařízení pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy, s výjimkou dětského domova, nebo je ve výkonu vazby nebo trestu odnětí svobody.

Příjemce příspěvku na péči je povinen písemně ohlásit příslušnému obecnímu úřadu obce s rozšířenou působností, kdo osobě poskytuje pomoc a jakým způsobem. Povinnost musí být splněna do 8 dnů ode dne právní moci rozhodnutí o příspěvku, pokud tato skutečnost již nebyla uvedena v žádosti o příspěvek. Stejná lhůta byla stanovena pro ohlášení změn týkajících se zajištění pomoci.

Tyto povinnosti plní příjemce příspěvku na tiskopisu předepsaném ministerstvem. Pokud takto příjemce příspěvku neučiní ani na výzvu obecního úřadu, tak se výplata příspěvku zastaví, a to od prvního dne kalendářního měsíce, ve kterém lhůta uplynula. Obnoví se od kalendářního měsíce následujícího po kalendářním měsíci, ve kterém byla oznamovací povinnost splněna.

zdroj: www.helpnet.cz

DOPAD REFORMY FINANČNÍ OD LEDNA 2008

Hospodaření českých rodin se od ledna změní. Budou mít více peněz, protože se zvednou výplaty. Jenže také více utratí, protože se zvednou ceny. Navíc se bude platit u lékaře. Svým rozsahem je to největší změna od vzniku samostatné České republiky v roce 1993.

Rodiny budou muset počítat i s tím, že o některé příjmy přijdou. Část z nich ztratí nárok na dětské přídatky. Klesne porodné, zcela zrušeno je pohřebné a ruší se také společné zdanění manželů.

V následujícím výčtu jsme ponechali pouze nejdůležitější změny, které se budou týkat většiny občanů.

A jako autobusy

Vyšší daň zdraží cestování vlakem, autobusem i hromadnou dopravou. Ceny by se měly zvednout o necelá čtyři procenta. Autobus na trase z Prahy do Brna by tak podražil zhruba o pětikorunu - na 185 korun.

E jako energie

Lidé se také musí připravit na vyšší účty za energie.

Podraží nejen teplo, ale také voda. Zdražení se týká nejen dálkového vytápění, ale i těch, kteří topí doma v kotli uhlím. Nově zavedená ekologická daň zdraží uhlí až o devět procent. Elektriny se změny přímo netýkají, ale také může podražít, kvůli dražšímu uhlí, z něhož vyrábí proud nejvíce českých elektráren. Změny se netýkají jedině plynu.

I jako invalidé

Invalidům hrozí, že je firmy budou chtít méně zaměstnávat. Zpřísní se totiž výplata příspěvků, které dnes může zaměstnavatel na zdravotně postiženého dostat. Úředníci budou také více dohlížet na to, jak je vyplácen příspěvek na péči o staré lidi či zdravotně postižené. Zpřísní se kontrola toho, jak je příspěvek užíván, jestli je skutečně použit na péči o zdravotně postiženého.

Na druhou stranu si mohou lidé, kteří se budou starat o postižené dítě, započítat do důchodu dobu, po kterou se starali o dítě do deseti let.

J jako jídlo

Na ceny jídla a nealkoholických nápojů by mělo zvýšení DPH dopadnout nejméně. V silné konkurenci si obchodníci nejspíš nedovolí zdražit o celé zvýšení daně.

N jako nemocenská

Za marodění kratší než čtyři dny nově nedostanou zaměstnanci ani korunu. Při delší nemoci bude zaměstnanec pobírat první měsíc 60 procent platu, druhý měsíc 66 procent platu, třetí a další měsíc pak 72 procent platu.

O jako ordinace

Nově se zavádí třicetikorunový poplatek za návštěvu lékaře. V lékárně za každý lék na receptu 30 korun. Úhrady za návštěvu u lékaře a za recept jsou ale omezeny ročním limitem 5000 korun. V nemocnici za den a noc pobytu 60 korun. A na pohotovostech večer a v noci nebo o víkendech 90 korun. S tím, že pokud přijde pacient v takovém stavu, že jej lékař odešle do nemocnice, poplatek neplatí. Poplatky se nevztahují na pacienty s chronickým onemocněním a preventivní péči.

P jako pohřebné

V lednu končí i nejdéle vyplácená dávka v zemi - pohřebné. Příbuzní zesnulého už nebudou dostávat pět tisíc korun, tedy částku, za niž bylo možné vypravit nejlevnější pohřeb.

převzato z portálu i.DNES.cz, redakčně kráceno

PORADNA PSYCHOLOGA

ROLE ETICKÉHO KODEXU V POMÁHAJÍCÍCH PROFESÍCH (4. část)

Vážení čtenáři Doteků,

je po prázdninách a my se opět setkáváme nad dalšími body etického kodexu o.s. LORM. Budeme pokračovat bodem 7.

Bod 7. etického kodexu o.s. LORM:

“Dbá na to, aby nedocházelo ke střetu pracovních a osobních zájmů mezi ním a uživatelem, v souvislosti s výkonem zaměstnání nepřijímá dary a nezneužívá žádných výhod.”

Tento bod je velmi citlivou částí práce každého sociálního pracovníka. I sociální pracovník je člověk a je samozřejmé, že v průběhu setkávání se s uživatelem si k němu vytváří vztah.

Jeho povinností je dbát na to, aby uživatel porozuměl tomu, jakou roli hraje v jeho životě. Musí se srozumitelně profesně vymezovat a vždy citlivě uživateli vysvětlit, že nemůže suplovat jeho přirozené vztahové sítě s rodinou a přáteli. Uživatel by neměl trpět pocitem ztráty v situaci, kdy se sociální pracovník vymění. Je potřeba nastavit vztah důvěry a porozumění a to vše při vědomí, že jde jen o poskytování služby. Uživatel si objednává přesně definovanou službu a má právo trvat na dodržování její kvality. Sociální pracovníci jsou povinni řídit se „Standardy kvality poskytování sociálních služeb“. Svá práva má samozřejmě i sociální pracovník. Ten má právo odmítnout takové služby, které přesahují objednávku uživatele.

Jistě jsou situace, kdy se dostáváte do problému s tím, co nám ukládají všechna pravidla a co vnímáme jako společenskou slušnost.

Myslím, že zdravý lidský rozum nám je pak korekcí, co přesahuje obvyklou míru. Asi si umíme všichni představit, že lze těžko odmítnout kytičku k svátku. I vztahy přísně definované musí akceptovat osobní pocity komfortu každého uživatele. Odmítnutí by v takové situaci mohlo být vnímáno jako hrubost.

A tak vám milí uživatelé sociálních služeb o.s. LORM i vám, sociálním pracovníkům, kteří jim tyto služby poskytlujete, přeji, ať se vám vaše společná práce daří bez nedorozumění a co nejefektivněji.

Přeji vám hezký a klidný podzim,

Mgr. Magdalena Zurinková

ZDRAVÍ

PŘÍČINY HLUCHOSLEPOTY

MOEBIŮV SYNDROM

Moebiův syndrom (Moebius syndrome) je dalším syndromem, který může způsobit současné poškození zraku a sluchu.

Jak často se Moebiův syndrom (MS) vyskytuje?

Moebiův syndrom patří do skupiny velmi vzácných onemocnění, které zpravidla postihuje šestý a sedmý hlavový nerv. Díky porušeným hlavovým nervům jsou postiženy obličej a oční svaly, které mají za následek obličejové ochrnutí, kdy se oči nemohou pohybovat ze střední linie. Typickým znakem je tzv. obličejová maska. MS je tedy způsoben nedostatečně vyvinutým obličejovým nervstvem. V oblasti sluchu se obvykle vyskytuje ztráta sluchu převodního a smíšeného typu. Mnoho odborníků zabývajících se výzkumem tohoto syndromu věří, že je způsoben genetickou poruchou, ale dosud ji nebyli schopni identifikovat.

Děti se s MS již narodí. Postihuje chlapce i děvčata ve stejné míře. V některých případech se vyskytuje zvýšené riziko pro přenesení této poruchy z postižených rodičů na jejich potomky. I když v současné době neexistuje žádný prenatální test, který by diagnostikoval syndrom u nenarozeného plodu, mohou budoucí rodiče navštívit genetické poradenství.

Jaké jsou příznaky Moebiova syndromu?

Mezi charakteristické projevy tohoto syndromu, z nichž některé jsou patrné již po narození, patří:

- neschopnost sacího reflexu
- neschopnost sledovat pohyby objektů jedním okem – dítě za pohyby předmětů otáčí celou hlavu
- nedostatečná mimika obličej
- strabismus (šilhavost)
- neschopnost usmívat se

Kromě výše zmíněných charakteristik MS se u postiženého dítěte můžeme setkat s následujícími obtížemi:

- opoždění v plazení a/nebo v chůzi v důsledku nízkého svalového tonu
- respirační onemocnění v důsledku nízkého svalového tonu
- řečové problémy
- sluchové problémy v důsledku přítomnosti tekutiny v uších
- omezené pohyby jazyka
- problémy se zuby
- přecitlivělost na hlasité zvuky
- přecitlivělost na prudké světlo

I když se děti s MS učí plazit a chodit později, většina z nich toto opoždění dohoní. Řečové problémy se mohou sice zlepšit díky potřebné terapii, ale mohou stále přetrvávat kvůli porušené mobilitě jazyka a rtů. Čím jsou tyto děti starší, jejich nedostatečná schopnost výrazových projevů a neschopnost se usmívat se stávají viditelně dominantními symptomy MS.

V čem spočívá léčba Moebiova syndromu?

Novorozenci, u kterých se hned po narození zjistí MS, dostanou speciální krmicí lahve z důvodu nedostatečného sacího reflexu. Tímto způsobem je zajištěna dostatečná výživa. Strabismus se obvykle dá úspěšně řešit chirurgickou cestou. Dětem s MS může být poskytnuta fyzioterapie a řečová terapie, díky kterým se mohou výrazně zlepšit hrubá motorika a pohybová koordinace. Rovněž pozitivně ovlivňují kontrolu mluvení a přijímání potravy. Svalové a čelistní deformace mohou být zlepšeny rovněž operativně. V individuálních případech může být doporučena plastická operace. Někdy je možné operativně přemístit svaly a nervy ke koutkům úst, a tak se vytvoří schopnost usmívat se, která doposud chyběla.

Pro Doteky připravila Marta Zemanová

INFORMACE

PŘEKLADAČ KNIH PRO NESLYŠÍCÍ JE VE SVĚTĚ RARITA

Brno: Chtěl zpříjemnit vzdělání neslyšícím. Jeho projekt Silent Books se ve světě ujal. Student Vysokého učení technického Aleš Šturala s ním před několika dny uspěl v prestižní celosvětové soutěži Imagine Cup v Jižní Koreji.

Projekt Silent Books je překladač knih pro neslyšící. Speciální program převádí psaná slova do znakové řeči, která se promítá například na obrazovce notebooku. "Znaková řeč je totiž pro neslyšící jejich přirozený jazyk. Naše slova jsou pro ně jen posloupnost znaků a jejich zvukovou podobu neslyšící nezaznamenají. Například při studiu složitějších textů je to pro ně veliká bariéra," myslí si Šturala.

Silent Books, který převádí češtinu do znakové řeči, by mohli neslyšící využít právě ve školách. Materiál jim tak zůstane a oni se k němu mohou kdykoli vrátit. "Lidé si totiž při komunikaci ve znakové řeči nemohli informace zaznamenat, odnést a studovat doma. Tohle může být řešení," dodává student informačních technologií VUT.

Mezinárodní soutěž Imagine Cup je určena studentům středních a vysokých škol. Má je inspirovat, aby využili informační technologie a zlepšili kvalitu lidského života.

Šturalův nápad porotu v jihokorejském Soulu zaujal natolik, že se umístil mezi dvanácti nejlepšími na celém světě. "Účastnilo se přes tři sta čtyřicet studentů ze sto zemí světa. Z každé země přijeli ti nejlepší, takže jsem s úspěchem velmi spokojený," pochvaluje si Šturala. Podle něj by soutěž mohla projektu pomoci dostat se na trh. "V Soulu byly i mezinárodní firmy, které se o projekty zajímaly, takže je možné, že se mi někdo ozve," uvažuje student.

To bude ale ještě chvíli trvat. Program chce Aleš Šturala ještě vylepšit. V budoucnu by mohl například přeložit knihy i v jiných zemích.

*Martina Surá, Helpnet
redakčně kráceno*

UDĚLEJTE NĚCO PRO SVOU BEZPEČNOST!

Každý z nás je už od školních let připravován na to, co dělat v případě ohrožení (požáru, nehody...). Jistě všichni znají linky tísňového volání 150, 155, 158, 112. Jaká je ale skutečnost v případě opravdového nebezpečí? Člověk bývá v šoku, zmatený, snaží se vybavit, co právě teď dělat. A co teprve člověk se zdravotním postižením! Co dělat, když je omezen svým hendikepem, je nevidomý, neslyšící nebo na vozíku? Jak k němu budou přistupovat záchranáři? Co s ním bude po evakuaci? Na tyto a mnoho dalších otázek je třeba hledat odpovědi.

Z tohoto důvodu vznikl projekt „Místa pro zaregistrování osob se zdravotním postižením do databáze Integrovaného záchranného systému hl. m. Prahy“. V letošním roce byli vyškoleni registrátoři, jejichž úkolem bude registrovat osoby se zdravotním postižením a zanést jejich data do databáze, která bude k dispozici na Magistrátu hl. m. Prahy a na tísňové lince 112.

K čemu bude tato databáze vlastně sloužit? Představme si to na příkladu. Pan Novák je hluchoslepý, zaregistruje se do databáze IZS. Po nějaké době nastane v jeho bydlišti požár. Hasiči dostanou spolu s hlášením o zásahu i informaci z databáze, že na tomto místě žije hluchoslepý člověk. Budou tak vědět, že potřebuje zvláštní přístup při zachraňování i v následné péči.

Zaregistrovat se mohou lidé s různými typy postižení. Osoby s hluchoslepotou nebo se zrakovým postižením se mohou registrovat na následujících registračních místech:

Česká unie neslyšících, Dlouhá 32, Praha 1, 1. patro

Kontaktní osoba: Martina Hanusová

Úřední hodiny: úterý a čtvrtek 8:00 – 13:00, tel: 774737902,

e-mailová adresa: hanusova.martina@email.cz

TyfloCentrum Praha o.p.s., Krakovská 21, Praha 1

Kontaktní osoba: Ilona Ozimková, tel. 774737906

Úřední hodiny: středa 12:00-17:00, čtvrtek 8:00-13:00

OSOBNOSTI ZE SVĚTA HLUCHOSLEPÝCH

AQUINA ANNA SEDLÁČKOVÁ

* 6. 12. 1877 - † 28. 4. 1950

Řádová sestra Aquina Anna Sedláčková z řádu sv. Karla Boromejského je známá jako vynikající učitelka, později i ředitelka školy Ústavu pro nevidomé v Praze na Hradčanech. Velice obětavě pomáhala chovancům, kteří se připravovali ke státním zkouškám z hudby. Dnes je však o ní již málo známo, že je rovněž autorkou několika učebních pomůcek, z nichž se ve škole pro nevidomé v Praze na Hradčanech dochovala její papírová mapa Československa. V neposlední řadě je také autorkou adaptace Lormovy dotekové abecedy pro hluchoslepé na český jazyk.

Aquina Anna Sedláčková se narodila v rodině řídicího učitele ve Strakách u Nymburka, kde také chodila do zdejší základní školy. Své pedagogické vzdělání si zdokonalila v učitelském ústavu, který absolvovala v Jiřicích, později ve studiích pokračovala v Praze. Po zkouškách učitelské způsobilosti pracovala jako členka kongregace Milosrdných sester na veřejných školách v Boru u Tachova a ve Filipově.

Do Ústavu pro nevidomé na Hradčanech v Praze nastupuje v roce 1904 jako učitelka. V roce 1907 rozšířila počet tříd ze tří na čtyři. Ve své pedagogické činnosti kladla největší důraz na rozvíjení hmatu. Neustále se zabývala problematikou, jak svým žákům přiblížit svět právě prostřednictvím hmatu. Věnovala se společenskému chování svých žáků a zavedla také pro ně dramatický kroužek. Byla mimořádně zručná, a tak jí samotná výroba některých pomůcek nepůsobila zvláštní potíže. O rozvoj manuálních dovedností žáků se starala při vyučování v dílnách. Dále si byla vědoma, že právě zručnost je jednou z těch dovedností, které zaručují nevidomým životní úspěchy. Velmi obětavě se věnovala prepisování textů pro všechny vyučovací předměty a

starším opisovala i hudebniny z běžné do Braillovy bodové notace. Dokázala zapsat i skladby schopných chovanců do not. Do Braillova písma přepisovala i knihy, zejména belet-rii. Knihy pak sestra Aquina zručně vázala a založila tak ústav- ní žakovskou knihovnu. Podle sdělení tehdejších chovanců je tomu učila. Vymyslela techniku lisování reliéfních papíro- vých fyzikálních zeměpisných map.

Do Hradčanského ústavu byly přijaty dvě hluchoslepé dívky – Berta Bartlová a Anna Syrová. Aby se s nimi mohli učitelé i spolužáci domluvit, adaptovala Lormovu němec- kou verzi dotekové abecedy na český jazyk. Jelikož zavedla i písmena s českými diakritickými znaky, značně se od pů- vodní německé soustavy odchýlila. Do svého systému začle- nila i znaky pro početní úkony a číslice. V roce 1948 odchází sestra Aquina na trvalý odpočinek unavená a nemocná. S dospělými chovanci si potom dopisovala. Stala se fortnýř- kou v jednom z ústavů sociální péče v Praze. Protože její nevléčitelná choroba ji víc a víc sužovala, odešla do kláš- terních zařízení na jižní Moravě, kde umírá.

Její osobnost poznamenalo prostředí ústavu. Byla plat- nou a zkušenou tyflopědkou, která se zapsala do myslí i srdcí mnoha chovanců ústavu.

V soudobých časopisech nacházíme její odborné příspěv- ky. Spolu s Marií Dominátou Hoňkovou patří mezi nejlepší české tyflopědky. Navíc také proto, že náboženskou výcho- vu pokládala pouze za vyučovací metodu a nikoliv za cíl. Reliéfní zeměpisné papírové mapy má ve svých sbírkových fondech koutek tradic ZŠ pro nevidomé žáky v Praze.

Zdroj: Josef Smýkal - Tyflopědický lexikon jmenný

ZE SVĚTA

50 let rozvoje péče o hluchoslepé v Norsku

V Norském městečku Sogne u Kristiansandu se letos v srpnu konaly 10. evropské prázdniny hluchoslepých. Reportáž z vlastních prázdnin vám přineseme v příštím čísle. Při příleži-

tosti 50. narozenin Norské asociace hluchoslepých seznámil šéfredaktor Bjorn Davidsen účastníky prázdnin s historií péče o hluchoslepy v Norsku. My vám tento inspirující příběh přinášíme ve zkrácené podobě.

Norská asociace hluchoslepých (v originále je označována pod zkratkou FNDB - Foreningen Norges døvblinde) byla založena před 50 lety - 13. října 1957. Tehdy ještě pod starým názvem *Klub na podporu hluchoslepých*.

Počátky péče o hluchoslepy můžeme ovšem najít již v 70. letech 19. století ve škole pro neslyšící v Hamaru, kdy se na místní škole učila hluchoslepaná dívka Ragnhilda Kåtaová mluvit pod vedením tehdejšího ředitele školy, Eliase Hofgaarda. Však se o této spolupráci brzy hovořilo i ve světě a do Hamaru přijeli pedagogové až z Ameriky, aby si osvojili místní metodiku, kterou pak použili při výuce mladé Heleny Kellerové.

Bjorn Davidsen rozdělil historii péče o hluchoslepy v Norsku do 4 období: období počátku rozvoje organizace hluchoslepých, léta zápasu, od zápasu k vítězství a čtvrté upevnění a přizpůsobení.

1957 - 1970: Období počátku rozvoje organizace hluchoslepých

V roce 1956 kněz sloužící mše pro neslyšící, Ragnvald Hammer, zorganizoval první setkání osob lidí s hluchoslepotou. Od této doby se letní setkání konají každoročně až dodnes. Od roku 1958 bylo setkání organizováno *Klubem na podporu hluchoslepých* (později přejmenován na organizaci FNDB). V lednu 1957 poprvé vyšel *Týdeník pro hluchoslepy* v Braillově písmu obsahující zprávy z celého světa a diskuse hluchoslepých.

Helena Kellerová navštívila osobně letní setkání pořádané v roce 1957 a ještě v tom samém roce na její radu založili hluchoslepi vlastní organizaci jako součást *Norské asociace pro nevidomé*. Až do roku 1970 se především věnovali vydávání týdeníku, pořádali letní setkání a prováděli depistáž – vyhledávali osoby s hluchoslepotou. Na letních setkáních probíhaly a dodnes i probíhají Valné hromady a v počátcích probíhala také výuka Braillova písma. Počet účastníků se v tomto období zvýšil z 20 na 50.

1970 - 1980: Léta zápasu

V 70. letech změnil *Klub* svůj název na *Norskou asociaci hluchoslepých (FNDB)* a byla založena dvě kontaktní centra v Trondheimu a Oslu, která se stala místy pro společenská setkání osob s hluchoslepotou. V roce 1977 začaly noviny *Punknytt* (z Norštiny doslova *Bodové novinky*) vycházet v Brailu - zpočátku jako dvoustránkové, později se počet stran rozrostl na čtyři.

V roce 1978 si členové *FNDB* na Valné hromadě odhlasovali nezávislost a organizace se osamostatnila od *Norské asociace nevidomých*. Postupně se *FNDB* začala věnovat publikování týdeníku pro hluchoslepé a denních novin, poskytování poradenských služeb, pořádání kurzů a organizování setkání hluchoslepých.

1981 – 1990: Od zápasu k vítězství

Průlomová v oblasti péče o hluchoslepé se stala 80. léta. Díky finanční podpoře od státu se postupně digitalizovala výroba časopisu i deníku pro hluchoslepé a oba začaly vycházet v multimediální podobě (v Braillově písmu, zvětšeném černotisku a jako zvuková nahrávka na kazetě). Od té doby začaly noviny *Punknytt* vycházet 5x týdně s narůstajícím počtem stran.

Díky státní podpoře se rozšířily poradenské služby, počet sociálních poradců se ztrojnásobil a počet poboček – kontaktních klubů vzrostl na sedm.

V tomto období dosáhla norská organizace zlomového úspěchu. Služby osobní asistence začaly být pro hluchoslepé hrazeny státem. Hluchoslepí také lobovali za to, aby i služby průvodců – tlumočnicků byly hrazeny státem. Ti také začali být školeni ve specializovaných kurzech a průvodcovsko – tlumočnické služby pro hluchoslepé byly odděleny od tlumočnických služeb pro neslyšící.

V Norsku již v této době po mnoho let platila 50% sleva na veřejnou dopravu pro manžele a manželky hluchoslepých. Po několika letech bojů s byrokracií a politiky bylo toto zvýhodnění rozšířeno a od roku 1989 mají v Norském království všichni průvodci hluchoslepých veřejnou dopravu zdarma.

1990 - 2007: Upevnění a přizpůsobení

V tomto období se mediální oddělení *FNDB* rozrostlo o internetovou službu. Nyní v Norsku vychází denně noviny *Punktnytt* (5 dní v týdnu) a časopis pod názvem *Týdeník hluchoslepých* v Braillově písmu, zvětšeném černotisku a jako nahrávka na CD-ROMu. Standardně mají noviny 32 stran v Brailu/ 8 stran ve zvětšeném černotisku. Každý druhý týden týdeník střídavě vychází jako 60ti nebo 40ti stránkový v Brailu/ 24 stran nebo 16 stran ve zvětšeném černotisku. V roce 1997 byly vytvořeny webové stránky, které se však právě upravují.

Na konci 90. let došlo k transformaci sociálních poradenských služeb, staly se státními.

Na začátku 90. let lobovala organizace *FNDB* za zkvalitnění průvodcovsko – tlumočnických služeb. Následkem toho došlo nejprve ke vzniku společného vzdělávání tlumočnicků a průvodců - tlumočnicků pro osoby s hluchoslepotou. Později byla založena veřejná centra zajišťující tlumočnické služby a průvodcovsko - tlumočnické služby hrazené vládou v rámci celého *Norského království*.

V této době zaměřila *Norská asociace hluchoslepých* svoji činnost na poskytování informací, pořádání letních setkání, organizování místních sociálních klubů a kurzů integrace. V posledních letech *FNDB* také pro své členy vydává 2x ročně speciální publikaci v multimediální podobě.

Zástupci *Norské asociace hluchoslepých* se po celou dobu zapojovali do rozvoje mezinárodní spolupráce. Současným prezidentem je Geir Jensen, který velkou měrou podporuje spolupráci nejen v Evropě, ale i ve zbytku světa. Cílem *FNDB* není jen zajistit co možná nejlepší podmínky pro život hluchoslepých v Norsku, ale po celém světě.

Proto na závěr uvádíme krátkou reflexi, kterou vyslovil v roce 1983 Reinholdt Robertsen, předchozí prezident *FNDB*, po návratu z mezinárodní konference Heleny Kellerové z Bahrainu (malý ostrovní stát v jižní části Perského zálivu): „Američané prodebatovali mnoho hodin o problémech, které mají hluchoslepi s užíváním nových počítačů. Hluchoslepi z třetího světa se zajímali o to, jak získat bílou hůl“

NEVIDOMÁ GOLFISTKA

Nevidomé americké golfistce Sheile Drummondové se podařil parádní kousek. Na hřišti v Mahoning Valley zahrála „hole in one“ - tedy jamku na jeden úder. Podle agentury AP je třiapadesátiletá hráčka první nevidomou ženou, které se něco podobného podařilo.

„Zahrát hole in one není nic těžkého. Stačí odpálit míček na green a pak mít opravdu pořádnou dávku štěstí,“ řekla Drummondová, která oslepla před 26 lety kvůli cukrovce.

Podle magazínu Golf Digest je výkon Drummondové, která poslala míček do jamky ze vzdálenosti necelých 130 metrů, neuvěřitelný. Před časem totiž zveřejnil studii, která uvádí, že šance pro zdravého amatérského hráče zahrát jamku na jeden úder je 1:12.750.

ČTK

SPOLEČENSKÁ KRONIKA

JUBILEA

Ve čtvrtém čtvrtletí roku 2007 oslaví či již oslavili svá životní jubilea tito členové nebo klienti LORMu:

60 let – Karla Jandlová, Hana Küblbecková

82 let – Zdeněk Lelek

86 let – Vítězslava Beránková, Věra Kessnerová

87 let – Marie Štěpanovská

LOUČÍME SE, MIRKO!

Při vstupu do stálé tmy je záchranou potkat zkušeného, podobně postiženého. Mezi mnohými jsem poznal už před lety hluchoslepu Mirku Koláčkovou a její maminku. Byla to dvojice v mnohém shodná s paní Sullivanovou a Helenou Kellerovou. Ukázaly mi, jaká síla v celé rodině musí být, aby se postižený co nejdříve přiblížil životu zdravých. Proč se naučit číst a psát v bodech, proč kývat bílou holí.

Po úmrtí matky v loňském roce se podstatně zhoršil Mirčin zdravotní stav. Odolávala do 12. září, nikdy nespátřila slunce, neuslyšela dobré hlasy Lormáků, svých nespočetných přátel. Nedožila se ani 36 let. Pro mne a pro mnohé z nás však zůstane ve světlé vzpomínce.

Viktor Sedlář

HAF: SMUTNÁ ZPRÁVA

Vážení a milí lidičkové a psové,
dostala jsem smutný úkol, oznámit Vám, že jeden z mušketýrů, statečný Aramis, už není. V pondělí 8. října skončil ve službách Ládi Holby. Po týdnu krutých bolestí ho jeho nejbližší nechali odejít. Za Holbovi - na jejich přání.

Ilona Vobrová

MŮJ PANE

Neplač můj pane, že jsem od tebe odešel.
Já sil málo pro tebe měl.
Věrně jsem ti sloužil, jak nejlíp to šlo,
Proto neplač můj pane, že už nejsem.

Jen s tebou jsem poznal radost i zlo.
Procestoval Českou krajinu.
Jen s tebou jsem reprezentoval za Ostravu,
kde medailony jsou za sklem.

Také tvou rodinku jsem miloval,
Za uši tahat se nechal.
Tvoje slova, tvá ruka už nebudou pro mě,
Ale pamatovat na to budeme.

Neplač pane můj, je mi už dobře,
Nahradí mě jiný pes.
Sloužit ti jistě bude věrně jako já,
Rodinku milovat stejně.

ARAMEK

Báseň složila Dagmar Kopáčová

VZPOMÍNKA NA ZDEŇKA ŠARBACHA

Poprvé jsme se spolu setkali v roce 1992 na úvodním pobytu pro hluchoslepé v Hodoníně u Kunštátu. Tehdy jsi mne oslovil Zdeněčku. Trochu jsem se Tě lekl, neboť jsem tenkrát byl ještě velice nezkušený a stydlivý člověk. Postupem času jsem přece jen měl možnost poznat Tvůj úžasný charakter, avšak respekt k Tobě v mém nitru stále přetrvá-

val. Obdivoval jsem Tvou pevnou vůli a rozvahu, dále jsem oceňoval Tvoji bohatou publikační činnost a nepřeborné množství zkušeností z oblastí kolem zrakově postižených a hluchoslepých. Nikdy nezapomenu, milý Zdeněčku, na naši soukromou korespondenci, kdy téměř každý dopis končil sdělením: ...zdraví taky Zdeněček! Bohužel, již nikdy od Tebe neuslyším moudrá slova ani poutavé vyprávění o tvém setkání s hluchoslepu Olgou Skorochoodovou v roli redaktora Zory při návštěvě Moskvy.

Dne 15. prosince 2007 tomu bude 5 let od chvíle, kdy nás navždy opustil jeden ze zakladatelů LORMu, pan PhDr. Zdeněk Šarbach. Kdo jste ho znali, vzpomínejte s námi.

Zdeněk Sedláček

ZÁLIBY (HOBBY)

LÉČIVÉ A AROMATICKÉ BYLINY

LIBEČEK LÉČÍ ZAŽÍVACÍ POTÍŽE

Libeček je nejen všeobecně známým a silně aromatickým kořením, ale i velice prospěšnou bylinou pro lidský organismus. Všechny jeho části mají výrazné léčivé účinky, a to jak pro ženy, tak pro muže.

Libeček lékařský (latinsky *Levisticum officinale*) je statná vytrvalá bylina, která za dobrých podmínek dorůstá výšky až 2 metrů. Leskle zelené, dlouze řapíkaté listy jsou 2-3x zpeřené. Šedohnědý kořen je až 40 cm dlouhý a asi 4 cm silný, uvnitř dužnatý, silně větvený. Nenápadné bledožluté květy jsou uspořádány ve složených okolících. Plodem jsou vejčité a úzce křídlaté dvojnažky.

Pochází pravděpodobně z oblasti dnešního Íránu, odtud byl již ve starověku zavlečen do jižní Evropy, kde zplněl. U nás se ve volné přírodě vyskytuje dosti vzácně na vlhkých loukách, v lomech, na úhorech a v pobřežních houštinách. Kvete v červenci a srpnu.

Pro farmaceutický průmysl se dnes libeček pěstuje zvláště

v podhorských oblastech. Sbírá se kořen, který se sklízí v říjnu nebo v listopadu. Očistí se od zeminy, zbaví se všech nadzemních částí a důkladně se omyje. Silnější kořeny se podélně rozpůlí a pak se suší nejlépe v sušičce při teplotě do 40 stupňů Celsia. Dokonale usušený kořen je nutné uchovávat v čistých a dobře uzavřených nádobách a skladovat na suchém a tmném místě.

Jednou z velmi prospěšných vlastností libečku je příznivý vliv na naše zažívání. Rovněž má výrazný močopudný účinek a mírní bolesti při nadýmání. **Zlepšuje trávení a stimuluje produkci trávicích šťáv.** Bývá doporučován lidem trpícím **nechutenstvím** a **nedostatečnou funkcí žaludku a žlučníku.** Velmi dobré účinky má též při kloubních obtížích jakými jsou revmatismus, artróza nebo dna (podagra), nejčastěji jako tzv. krev čistící čaj. Nedoporučuje se těhotným a kojícím ženám, osobám s alergickou reakcí a není příliš vhodný ani pro malé děti

Tradice pěstování libečku je v Evropě poměrně dlouhá, neboť dříve byl často k nalezení i v klášterních bylinných zahradách, kde ho často využívali především k výrobě bylinných likérů. Jako koření je možno používat čerstvé i sušené listy, kořen nebo zralé plody. Jeho vůně i chuť jsou výrazné a nápadně připomínají polévkové koření Maggi. Proto se uplatňuje ke koření polévek, hlavně hovězích. Plody lze použít k nakládání okurek a zeleninových směsí, ale také rozemleté do chleba, sýrového pečiva a slaných sušenek či tyčinek.

Libeček je kořením, kterému mnozí z nás přicházejí na chuť až s přibývajícím věkem. Kdo si jeho výrazné aroma a neobvyklou kořenitou chuť nakonec oblíbí, ten v něm pak najde skvělého pomocníka nejen v kuchyni, ale i pro své zdraví.

Čaj na zlepšení trávení a vylučování moče:

1 kávovou lžičku sušeného a drceného kořene libečku přelijeme šálkem vody a krátce povaříme. Necháme 15 minut vylouhovat a pijeme 2 - 3x denně před jídlem.

Zdeněk Sedláček

Z LITERÁRNÍ ČINNOSTI HLUCHOSLEPÝCH LORMÁKŮ

NESLAVNÝ KONEC JEDNÉ ČARODĚJNICE

Na chomutovské tržnici to jednoho dne hučelo jako v úle. Lidé se zde navzájem strkali a bez ustání se hádali o nabízenou zeleninu. Tohle tady ještě nebylo, aby ji děti chroupaly rovnou na tržnici a měly boule za ušima! Mezi kupujícími tam stála podivně oblečená žena v dlouhých sukních s pichlavýma očima. Prodávala zeleninu, ale ne jen tak ledajakou – u každého druhu bylo napsáno, k čemu ji lze užívat: Mrkev na dobré vidění, kedluben na počítání, hlávkový salát na krásu, ředkvičky na paměť a zelí na hubnutí. Všichni lidé z okolí, hlavně děti a mládež, chtěli být bystří, krásní či štíhlí, tak doma rozbíjeli kasičky a kupovali zeleninu jako diví. Jenže zázračné kouzlo zeleniny trvalo pouze tři dny, tak se čtvrtého dne lidé znovu vypravili na tržiště, protože věřili na zázraky.

Chasník Martin tu podivnou ženu začal sledovat, když šla s prázdným košem večer domů. Žena kráčela do lesa nad městem, kde byla stará hájenka s velkou zahradou. Martin málem ani nedýchal, když škvírou poblíž okna sledoval čarodějnici, jak vařila ve velkém kotli nějaký lektvar a mumlala nad ním zaříkávadlo: „Sypu, sypu prášek z myších ocásků, netopýří křídla drcená přijdou, hadí kůži semletou a sušenou žábu stoletou!“ Vlasy se Martinovi hrůzou ježily a oči mu málem z důlků vylezly, když to všechno viděl. Když čarodějnice lektvar dovařila, odnesla jej na zahradu, párkrát do něj foukla a pak jím zalévala tu zázračnou zeleninu.

Martin odešel od hájenky domů, kde listoval dlouho do noci v knihách, až se dočetl, co potřeboval. Potom sáhl do lékárničky pro malou lahvičku, dal si ji do kapsy a usmíval se pod vousy: Já ti ukážu, ty potměšilá čarodějnice, však uvidíš,“ říkal si potichu a konečně zalezl do peřin.

Druhého dne, sotva přišel z práce, upaloval Martin k hájence. Nasypal jakýsi prášek z lahvičky do konve s vodou a všechnu čarodějnou zeleninu pokropil. A čarodějnice měla rázem po podivných obchodech.

Za dva dny se na tržnici strhla opět pořádná mela, protože nabízená zelenina byla již kouzla zbavená. Jeden pán dokonce křičel, že měl v hlávkovém salátu hypermangan a zálivka mu prý zčervenala!

Potlučená a otrhaná čarodějnice se snažila z tržnice rychle utéci. U zdi jednoho domu objevila opřené staré koště, tak jej vzala a odletěla s ním domů. A Martin? Než čarodějnice odletěla na koštěti domů, stačil jí sebrat velký kufr plný peněz, které nepoctivě vydělala, a pak je rozdál chudým dětem ve městě.

*Povídku pro čtenáře Doteků
napsala Jarka Navarová
(redakčně upraveno a kráceno)*

VZKAZY MOUDRÝCH

Dej mi trpělivost,

abych přijímal věci, které nemohu změnit.

Dej mi odvahu,

abych změnil, co změnit mohu.

Dej mi možnost,

abych odlišil jedno od druhého.

Friedrich Christoph Oetinger

RECEPTY

POCHOUTKY OD ČTENÁŘŮ

Jednoduchý brokolicový salát

1 ks brokolice

Na zálivku: půl šálku silného masového vývaru, 1 lžíce olivového oleje, půl citronu, 1 lžička cukru krupice, mletý bílý pepř, sůl

Brokolici očistíme, omyjeme a rozebereme na růžičky. Z půlky citronu vymačkáme šťávu. Růžičky prohřejeme v páře po dobu 8 - 10 minut a necháme vychladnout. Vývar vyšleháme s olejem, cukrem a citronovou šťávou (bude stačit 1 lžíce) do zálivky, a podle chuti osolíme a opeříme. Růžičky rozložíme do misky, přelijeme připravenou zálivkou. Takto připravený brokolicový salát podáváme.

*Dobrou chuť přeje Bára Tesková
a vodící pes Eda*

Valašská kyselica

2 litry vody, 1 kg brambor, 7 valašských nebo domácích klobás, 1 střední sklenice kyselého zelí (nebo 1 menší hlávka čerstvého), 500 g libového vepřového masa, 2 cibule, podle chuti 1 zakysaná nebo sladká smetana, 2 - 3 lžíce hladké mouky na zahuštění, dle potřeby 1 vrchovatá lžíce cukru, sůl, pepř, Vegeta, případně 2 kostky masoxu

Brambory oloupeme, nakrájíme na menší kostičky, hodíme do vody a dáme vařit s kyselým nebo pokrájeným hlávkovým zelím. Mezitím rozkrájíme vepřové maso i klobásy, přidáme nadrobno nakrájenou cibuli. Vše dáme do velkého hrnce a vaříme na mírném ohni tak dlouho, až je všechno měkké. Pak přidáme smetanu, polévku zahustíme moukou, okořeníme Vegetou, buď přisladíme cukrem, nebo osolíme a opeříme. Během vaření můžeme přidat do hrnce i 2 kostky masoxu.

Dobrou chuť přeje Jana Brožková

DOTEKY. Bulletin LORMU, Podzim, číslo 52. Vychází čtvrtletně.
Vydává: o.s. LORM – Společnost pro hluchoslepé, Zborovská 62, 150 00 Praha 5.
Vychází ve zvětšeném černotisku, v Braillově písmu a jako zvuková nahrávka na kazetách.

Sponzorství je vítáno a za sponzorské dary předem děkujeme.

Naše bankovní spojení: Komerční banka Praha Smíchov, číslo účtu: 19-1451940207/0100.
Šéfredaktor: Zdeněk Sedláček, Chlum 55, 264 01 Sedlčany,
zsedlacekdoteky@seznam.cz.

Redakční rada: Zdeněk Sedláček (šéfredaktor), Mgr. Jana Kašparová (metodik),
Mgr. Petra Zimermanová (ředitelka).

Za LORM: Mgr. Petra Zimermanová, Zborovská 62, 150 00 Praha 5, tel: 257 325 478

Grafická úprava: Michal Vondráček, Tomáš Zach

Sazba a tisk: Fastr typo-tisk, Nad Budňankami II./13, Praha 5

Náklad: 200 černotiskových výtisků

Tisk a distribuce bodové a zvukové verze: Knihovna a tiskárna pro nevidomé K. E. Macana, Ve Smečkách 15, 110 00 Praha 1, tel: 222210492, 222211523. Každé nové číslo se zasílá výměnou za vrácenou kazetu (distributorovi se vracejí zpět původní nebo zasílají nové kazety C 90 pro pořízení nahrávky nového čísla).

Osoby s hluchoslepotou a se zrakovým handicapem odebírají bulletin Doteky zdarma v rámci informačního servisu, který je součástí jejich sociální rehabilitace. Celoroční příspěvek pro členy o.s. LORM včetně distribuce činí 50 Kč. V elektronické podobě je bulletin Doteky bezplatně zasílán na odbory sociální a zdravotní péče. Doteky v elektronické verzi jsou zasílány všem zájemcům zdarma. Ostatní zájemci z řad veřejnosti (fyzické nebo právnické osoby), kteří mají zájem o specifické formáty (zvětšený černotisk, Braillovo písmo, zvuková nahrávka), se z důvodu vysokých výrobních nákladů spolupodílejí finanční částkou: roční předplatné na Doteky ve zvětšeném černotisku činí za čtyři čísla 400 Kč; v Braillově písmu a ve formátu zvukové nahrávky činí roční předplatné za čtyři čísla 800 Kč. Starší i nová čísla bulletinu Doteky jsou zdarma veřejnosti přístupná na bezbariérových webových stránkách o.s. LORM ve formátech HTML, doc a PDF.

Objednávky přijímá o.s. LORM, Zborovská 62, 150 00 Praha 5, email: admin@lorm.cz. Časopis je rozesílán na základě objednávky členům LORM a ostatním osobám a organizacím, včetně povinných výtisků. Na <http://www.lorm.cz/cs/doteky/> je k dispozici elektronická objednávka i ve formátu k vytištění.

Zaslané rukopisy, kresby a fotografie se archivují a vracejí pouze na vyžádání odesílatele. Uzávěrka příspěvků do čísla 53 (Zima 2007) je 20. 11. 2007.

**Doteky v roce 2007 vychází s pomocí
nadačního příspěvku Nadačního fondu
Českého rozhlasu ze sbírky Světluška.
DĚKUJEME.**

**o.s. LORM
Zborovská 62
150 00 Praha 5
tel: 257 314 012
tel./fax: 257 325 478**

**REGISTRACE MINISTERSTVA
KULTURY ČR č. E 11000**